

VADOVĖLIO RANKRAŠČIO „FIZIKA -10“ RECENZIJĄ

I. Informacija apie vadovėlio rankraštį

Aptariamasis rankraštis yra Vlado Valentinavičius žinomo fizikos dalyko specialisto, parengusio pakankamai daug mokymo priemonių, tame tarpe ir „Fizika -10“. Tas pats autorius bendradarbiaujant su Zita Šliavaite, parengė patobulintą dviejų dalių rankraštį „Fizika. Vadovėlis 10 klasei“. „Šviesa“, Kaunas: 2010 m.

II. Bendras vadovėlio rankraščio turinio apibūdinimas. Išvada apie vadovėlio rankraščio atitikimą pagrindiniams reikalavimams

Vadovėlis yra skirtas dešimtosios (gimnazijos II) klasės 14-16 m. amžiaus moksleiviams fizikos kurso mokymui vienerius metus ir suteikia galimybę siekti tam tikro lygio brandą liudijančios kompetencijos, gebėjimų, įgūdžių ir žinių, kurias apibrėžia *Pagrindinio ugdymo bendrųjų programų Gamtamokslinio ugdymo skyrius*.

Vadovėlis sėkmingai padės kurti mokinio vertybinių nuostatų sistemą, formuoti Lietuvos piliečiui patikimus gyvenimo orientyrus, padedančius saugoti, stiprinti savo pilietinį, kultūrinį ir tautinį tapatumą. Šis vadovėlis plėtos mokinio bendruosius, dalykinius bei asmeninius gebėjimus.

Vadovėlyje pateikta medžiaga suteikia būtina mokymuisi informaciją, taip pat užtikrina būtinos žinių bazės sukūrimą, integruoja įvairių sričių žinias ir orientuoja į platesnius informacijos šaltinius. Jame atsižvelgta į mokinių amžių, įvairius gebėjimus, specialius ugdymosi poreikius, siūlo įvairias mokymosi strategijas ir būdus, pritaikytus įvairiems mokymosi stiliams. Vadovėlyje medžiaga šiuolaikiška, praturtinta kūrybiškom užduotim, projektiniais darbais.

Vadovėlis atitinka pagrindinius reikalavimus, nurodytus Bendrosios programos kryptį bei Mokyklų aprūpinimo bendrojo lavinimo dalykų vadovėliais ir mokymo priemonėmis tvarkos aprašo (Žin., 2009 Nr. 61–2450) nurodytus reikalavimus

III. Vadovėlio rankraščio turinio vertinimo aspektai

1. Vadovėlio tinkamumas mokyti

a) pateiktos medžiagos pritaikymas siekiant Bendrosiose programose apibrėžtų mokinių pasiekimų

Vadovėlyje pateikta medžiaga visiškai pritaikyta 10 klasės mokinių pasiekimams (nuostatom, gebėjimams, žinioms ir supratimui) ugdyti. Medžiaga suteikia būtinas žinias, kurios skatina praktiškai veikti analogiškose ir naujose situacijose, analizuojant ir kuriant naujas žinias ir gebėjimus, argumentuojant nuomonę.

b) pateikiamos medžiagos atitikimas Bendrosiose programose apibrėžtomis dalyko turinio apimtims.

Vadovėlyje pateikta medžiaga atitinka Bendrosiose programose apibrėžtą dalyko turinį, kuriame yra įvairios veiklos sritys: gamtos tyrimai, aplinkosaugos klausimai, energijos ir fizikinių procesų pažinimas. Turinyje pateiktos veiklos bei užduotys atitinka visus mokinių pasiekimų lygius, apibrėžtus Bendrųjų programų mokinių žinių, supratimo ir gebėjimų vertinimo apraše.

c) ar naujos veiklos skatina naują medžiagą sieti su anksčiau įgytomis mokinių žiniomis ir gebėjimais

Vadovėlyje parinktos veiklos remiasi aiškiais didaktiniais principais, turi akivaizdžią loginę sistemą. Pateikiama medžiaga ir siūlomi metodai remiasi mokinių anksčiau įgyta patirtimi bei

žiniomis, jau pažįstamais reiškiniiais, supančia aplinka, sociokultūriniu kontekstu, ugdo gamtamokslinio komunikavimo gebėjimus.

d) pateiktų veiklų ir užduočių tinkamumas ugdyti kritinį mąstymą, gebėjimą spręsti problemas, diskutuoti kūrybiškai dirbti ir pan.

Teigiamai vertinu vadovėlyje pateiktų veiklų ir užduočių tinkamumą ugdant problemų sprendimo bei kritinio mąstymo gebėjimus. Mokiniai savarankiškai ir mokytojo padedami gali atrinkti reikiamus gamtamokslinius faktus, duomenis ir dėsnius, apdoroti skaitinę ir grafinę informaciją. Vadovėlyje neperšamos fizikinės idėjos, o pateikiamas jų pagrindimas remiantis bandymais, loginiais samprotavimais. Tekste pateiktos schemos, paveikslėliai, grafikai, lentelės, išryškintos formulės ir apibrėžimai leidžia pamokoje susidaryti išpūdį, aktyvinti remiamąją atmintį, iš anksto suplanuoti mokomosios medžiagos pateikimą pamokoje.

Vadovėlyje yra mažai užduočių, kuriomis mokoma naudotis IKT teikiamomis galimybėmis, ieškant, apibendrinant ir pateikiant gamtamokslinę informaciją. Taip pat nedaug užduočių, ugdančių mokinių kūrybiškumą, kolektyvinę veiklą. Negausios ir eksperimentinės užduotys, kurias mokiniai galėtų atlikti savarankiškai ir pristatyti klasėje. Tikimasi, kad tokių užduočių bus pasiūlyta „Mokytojo knygoje“ arba „Pratybų sąsiuvinyje“.

e)tekstinės ir vaizdinės informacijos tinkamumas skirtingiems mokinių poreikiams ir mokymo(si) stiliams

Vadovėlio medžiaga parinkta atsižvelgiant į mokinių amžių, kuriam būdinga pažinimo logika, apmąstymas ir vertinimas. Taip pat orientuojamasi į ankstesnį pasirengimą, mokymosi stilių, specialiuosius ugdymosi poreikius. Laboratoriniuose darbuose yra pateikiamos lentelės, kurios padeda mokiniams apibendrinti bandymų rezultatus bei daryti išvadas. Pateikiami ir uždavinių sprendimo pavyzdžiai. Rubrikoje „Tai įdomu“ siūloma informacija aktualiai istorine reikšme, padeda atskleisti fizikinių reiškinių esmę, sukelia nuostabą (Nustebau, vadinasi, išimčiau.). Prie laboratorinių darbų aprašo pateikti eksperimento eigos iliustracijos. Tai padeda (ypač žemesnio pasiekimo lygio) mokiniams geriau ugdytis praktinius gebėjimus.

f) kalbos aiškumas, logiškumas

Žodinis vadovėlio tekstas yra aiškus, tikslus, glaustas, logiškas, atitinka taisyklingos kalbos reikalavimus ir pagrindinius terminologijos principus, neperkrautas nereikalinga papildoma informacija. Naujai įvestoms sąvokoms ir terminams nurodytos kirčiavimas.

g) iliustracijų tinkamumas

Vadovėlio tekstas teikia visą informaciją žodine ir vaizdine medžiaga (paveikslėliai, nuotraukos, lentelės, ištraukos iš literatūros kūrinių, grafikai ir t.t.), kuri tikslingai derinama. Žodinis tekstas vaizdu tęsiamas ir plėtojamas, kai kuriuose skyriuose vaizdas yra pagrindinis informacijos šaltinis.

h) pastebėti netikslumai kartu su rekomendacijomis

Netikslumai nepastebėti, vadovėlyje pateiktas turinys bei savarankiškos užduotys yra korektiškos ir atitinka Bendrąsias gamtamokslinio ugdymo programą.

2. Vadovėlio tinkamumas mokytis

a) ar pateikiama medžiaga skatina mokinių susidomėjimą, norą pažinti ir mokytis

Vadovėlyje gausu bandymų bei įdomios medžiagos, skatinančios susidomėjimą ir norą pažinti. Manychiau, kad nepakankamai pateikta veiklų, ugdančių problemų sprendimo ir mokėjimo mokytis kompetenciją. Tikimasi, kad tokių veiklų bus pasiūlyta „Mokytojo knygoje“ arba „Pratybų sąsiuvinyje“.

b) ar esantis informacinis aparatas tinkamas mokiniams mokytis savarankiškai

Vadovėlyje pateikta medžiaga tinka mokiniams savarankiškai mokytis ir įsivertinti, todėl leidinys reikalingas ne tik vidurinėms mokykloms bet ir plačiajai visuomenei.

c) galimybės mokiniams gauti grįžtamąjį ryšį ir įsivertinti

Teigiamai vertinu pateikiamą mokinio įsivertinimo galimybę, atliekant savikontrolės užduotis. Taip pat manau, kad tinkamos temą apibendrinančiomis pažintinės lentelės. Gerai, kad savikontrolės užduotys yra įvairios struktūros, vadovėlio gale pateikiami jų atsakymai.

IŠVADA:

Vadovėlio Fizika – 10 rankraštis atitinka gamtamokslinio ugdymo Bendrosios programos kryptį bei Mokyklų aprūpinimo bendrojo lavinimo dalykų vadovėliais ir mokymo priemonėmis tvarkos aprašo (Žin., 2009 Nr. 61–2450) 5 punkte nurodytus reikalavimus. Jis yra pakankamai šiuolaikiškas, sudaro galimybes ugdyti mokinių kritinio mąstymo, problemų sprendimo, kūrybiškumo gebėjimus. Jo ypač laukia tie mokytojai, kurie devintokus (I gimnazinę klasę) mokė iš atitinkamo Fizika -9 vadovėlio.

Recenzavo :
2010 - 11- 19

Larisa Gražienė